

Kahekümnes taastegutsemisaasta on Kolnud käsitöölidule huvitav eelkõige aastateema **Taimest tulnud** keerukust silmas pidades. Veebruaris volikogul jagatud linaseemned jõudsid põllule ja õite kaunist ilu jätkus paljudesse paikadesse Eestimaal. Käsitööõpetaja **Kristi Teder** tegi läbi kogu linakasvatuse tsükli ja valmis sai kangas kleidi tarbeks. Täna on lehes juttu nõgesetööst Vormsil ja konkursi võidutöödest. Aitäh kõigile, kes vaeva nägid ja meid kaasa kutsusid uuel viisil avastama taimede maailma ning rõõmustasid meid oma lihtsust ja maagilist väge täis konkursi võidutöödega. **Liisa Tomasbergi** poolt kokku pandud aastateemale pühendatud näitus, kus kokku said Vormsi nõgese töötuba ja konkursi võidutööd, oli väga omanäoline ja sügavuti aastateemat kokku võttev.

Rahvusvaheline konverents **Elav rahvarõivas** oli suurepärase võimaluse rääkida endast ja kuulata Põhjamaade asjatundjaid. Kultuuriministeriumi poolt lähiaastateks toetatud rahvarõivaprogramm annab meile palju uusi võimalusi ühistööks ja seda eelkõige just nõustamise ja koolituse vallas. Soovime kanda paikkondlikel traditsioonidel põhinevaid rahvarõivaid ja selleks on meil vaja nii rahvarõivaurijaid kui õpetatud meistreid. Kogu rahvarõivateemaline teave jõuab meie ühise tegevuse tulemusel veebilehele **rahvarõivad.folkart.ee**. Siin on palju võimalusi ja väljakutseid kõigile, kel teema vastu huvi. Soovime edu ja jõudu **Anu Randmaale** rahvarõivateema eestvedamiseks.

Käsitööhuvilistele on ammu teada, et tänu **Anu Rauale, Valve Alamaale, Christi Kütile, Kristi Jõestele** ja paljudele teistele suurtele meistritele on Vil-

Käsitöökoda Allikamaja Koolituskeskuses. Muhu tikandit õpetab Laine Sõer.

jandimaa tuntud käsitöökodus, millele annab suurust juurde aastast aastasse jõudu koguv TÜ Viljandi Kultuuriakadeemia oma eduka käsitööõpetusega. Sellel kevadel olid meie XVII käsitööpäevad korraldatud **Ave Matsini** juhtimisel Viljandimaal, kus meil oli võimalus kohalike meistritega tutvuda ja paikkonna käsitööd oma silmaga näha. Lisaboonuseks kaunistele käsitööle sujuv meeskonnatöö käsitööpäevade korraldamisel ja Viljandimaa ilus loodus.

Teist aastat korraldasime edukalt **käsitöökodasid üle maa**. 27. oktoobril oli käsitööteema päevakorral kõikides maakondades, rohkem kui neljakümnes paigas toimusid loengud, näitused ja õpitoad. Tore, et meie ülekutsele vastati ka Ruhnu saarelt. Täna võime öelda, et ok-

toobrikuu viimane laupäev jääb käsitööpäevaks ka järgmistel aastatel.

Käsitöökoolituste iga-aastane huviliste arvu suurenemine räägib sellest, et vajadus kursuste järele on aina suurem. Jätkuks ainult asjatundlikke õpetajaid. Kooliaasta on alanud edukalt...

Kultuuriministerium on kuulutanud 2013. aasta **kultuuripärandi aastaks**. Meie aastateema on **maavillane** ja see annab meile palju võimalusi uuteks väljakutseteks ning koostööks vanade ja uute koostööpartneritega. Aga enne seda on meie aasta suurim ettevõtmine – **Mardilaat Saku Suurhallis**. Neli päeva täis rõõmsaid kohtumisi, üksteiselt õppimist ja edasiviivat konkurentsi.

Liivi Soova,
käsitöölidu juhatuse esimees

Õnnitleme!

Laine Sõer 85
Silvia Pärnamägi 85
Jra Reinsalu 80

Täname!

TÜ Viljandi Kultuuriakadeemiat ning Olustvere Teenindus- ja Maamajanduskooli XVI käsitööpäevade korraldamise eest Viljandimaal.

Aastateema 2012 Taimest tulnud

Nõgesekiu töötlemise õpikoda Põhjamaade siid ehk kõik nõgesest

9.-15. juunini Vormsi saarel toimunud õpikojade eesmärk oli katsetada eesti- maise kõrvenõgese potentsiaali kiutai- mena. See pikaks ajaks unustuse hõlma vajunud meile kõigile tuntud umbrohi on olnud vähemalt Euroopa aladel oluli- ne ja hinnatud kiutaim tuhandete aastate jooksul. Kuigi ka Eesti piirkonnas on nõ- gest kindlasti tekstiilitaimena kasutatud, on selle kohta vähe andmeid.

Nõges kuulub taimekiudude, täpse- malt varrekiudude hulka. Nõgesekiud on peened ja siidised, elastsed ja tugevad, nende töötlemine tekstiiliks ei ole lihtne. Taimest kiu eraldamise keerukus on üks põhjusi, miks nõges enam palju kasutust ei ole leidnud; alternatiivse kiutaimena on nõgesel siiski oluline koht teiste kiu- taimede kõrval.

Suvised eksperimendi jooksul oli ees- märk saada nõgesetaimest esmalt sobilik kiud, see ketrata ja teha esimesed kudu- misproovid. Protsessis osales 35 inimest üle Eesti. Katsetati nõgesekõie tegemist ja nõgeselehtedega lõnga värvimist. Nõ- gese töötlemisel kiuks on mitmeid me- netlusi. Meie kasutasime toormenetlust

ja leeliselahuses keetmist. Rohkem saad selle kohta lugeda nõgesekiu õpikojade ju- hendaja Eelike Virve nõgeseteemalisest artiklist, mis on ilmunud 2012. aastal Eesti Käsitöö Liidu taimeaasta väljaan- dest „Taimest tulnud“.

Hea meel on, et õppepäevadel osa- lejate hulgast moodustus väiksem töö- rühm, kes teemaga süvitsi edasi tegeleb. Kuna taimse kiu töötlemise protsess on aeganõudev ja vaevaline, siis jätkub tööd veel mitmeks aastaks.

Projekt sai teoks tänu Vormsi Käsitöö Seltsile ja Kersleti ateljeele. Partneriteks olid Eesti Rahvakunsti ja Käsitöö Liit ning TÜ Viljandi Kultuuriakadeemia. Rahaliselt toetasid Eesti Kultuurkapital, Kultuurimi- nisteeriumi väikesaarte programm, projekt ProNatMat ning kohalik omavalitsus.

Täname osalejaid, kes andsid panuse selle põneva eksperimendi õnnestumi- seks! Eriline tänu Vormsi pastoraadile majutuse eest, Taivo Niitvägile ja Madis Rennule filmimise eest ning Kadi Märki- le ja Kristel Põldmale fotode eest!

Liisa Tomasberg,

MTÜ Kersleti ateljee projektijuht

Nõgese lõugutamine. Foto Kadi Märk.

Kiidame!

Tiina Konsenit *Taimest tulnud* konkurss-näituse korraldamise eest Tartus.

Eesti Rahvakunsti ja Käsitöö Liidu konkursi Taimest tulnud võidutööd

Žürii koosseisus Mae Kivilo (esimees), Siire Vanaselja, Merle Suurkask, Anne Remann, Kristina Rajando valis välja kaheksa tööd, mida premeeriti all- järgnevalt:

Žürii I preemia: KÖIS ÜMBER KAE- LA – Maagilise Rek- laamdisaini Koda Magic Design OÜ

Žürii II preemia: LÕIMELUGU – Veinika Västrik

Žürii III preemia, MTÜ Rahvarõivas eri- preemia, Rahvakultuu- ri Keskus eripreemia: LAPPIDEGA KINGAD – Maris Rosent- hal ja Taniel Suvi (Kriuks OÜ)

Heidi Solo, MRK Magic Design OÜ, I preemia

Žürii eripreemia: MOODNE MUI- NASJUTT „KASU PAJAST“ – MTÜ TuleLoo

Žürii poolt äramärgitud tööd:

MTÜ Käsitöömaailm eripree- mia: PAPU – Malle Käos

Tallinna Kultuuriväärtuste Ameti eripreemia: RISTI- MISKOSTÜÜM – Janne Vaabla

Eesti Rahvakunsti ja Käsitöö Liidu eri- preemia: TAIMETARK – Kadri Tomas- son

Eesti Rahvakunsti ja Käsitöö Liidu eri- preemia: KANARBIK – Sandra Urvak

Ajakiri Käsitöö andis välja eripreemia Taivo Niitvägile Vormsil toimunud Nõ- gesepäevade dokumenteerimise eest.

Konkursi võidutööde fotod on üleval meie kodulehel: www.folkart.ee

Köis ümber kaela.

Lõimelugu.

Lappidega kingad. Fotod Sandra Urvak

Aastateema 2013 maavillane

Konverents

Traditsioonilised kampsunid

Läänemeremaades

16.- 18. mail 2013 Viljandis

Olivia Till kodus ketramas. Foto Tiit Lepp

TÜ Viljandi Kultuuriakadeemia rahvusliku käsitöö osakond koostöös Eesti Rahvakunsti ja Käsitöö Liidu ning Põhjamaade Käsitööliiduga korraldab 16.-18. mail 2013. aastal Viljandis traditsiooniliste silmkoeliste kampsunite ajaloole pühendatud rahvusvahelise konverentsi.

Silmkoeliste kampsunite kasutuselevõtmise ajal 19. saj. lõpu ja 20. saj. algusaastatel oli tegemist uuenduslike rõivaesemetega, mis harjumuspärasesse rõivastusse sobitusid ja omakorda traditsioonilisteks kodunesid. Erinevates maa-des täitsid kootud kampsunid rahvarõiva osadena erinevaid funktsioone, saavutasid rohkem või vähem tuntuks kas oma maa piires või ka väljaspool.

Silmkoeliste kampsunite elukaar on olnud erineva pikkusega, mõned on unustatud, teised pole siiani moest läinud. Vastastikku tutvudes Läänemeremaade traditsiooniliste kampsunitega ilmneb, et sarnast on neis ehk rohkem kui esmapilgul tundub.

Traditsiooni tundmaõppimise kaudu võib leida inspireerivaid näiteid tänapäevaseks

loominguks, seeläbi saab traditsioon uue näo ja uue elu. Konverents annab uusi mõtteid ja ideid kuidas meie ühist pärandit loomeallikana kasutada.

Esimesel konverentsi päeval tutvustatakse eesti moekunstnike ja külaliskõrgkoolide loomingu. Järgmine päev on ettekannete päeval, esitletakse TÜ VKA üliõpilaste ja vilistlaste töid. Ettekannetes keskendutakse Läänemere-maade kampsunitraditsioonide tutvustamisele. Käsitletavateks teemadeks on traditsiooni tekkimine, silmkoeline kampsun rahvarõivakomplekti osana, kampsuni sotsiaalne, semiootiline roll, traditsiooni muutumine ajas.

Konverentsi viimane päev on pühendatud meistritele, slaidiprogramm tutvustab eri maade tänapäeva kampsunite-gijaid. Osaletakse ka Heimtali laadal.

Toimumispaik – Viljandi Pärimusmuusika Ait, Heimtali muuseum ja rahvamaja
Konverentsi töökeelteks on inglise ja eesti keel
Täpsem info: Riina Tombergilt, ruutjatriip@hotmail.ee

Eesti Rahvakunsti ja Käsitöö Liit
kuulutab välja konkursi

eesti-maa-villane

lidne materjal – uued lahendused

Kunstnikud, käsitöömeistrid ja ettevõtjad!

Olete oodatud osalema Eesti Rahvakunsti ja Käsitöö Liidu konkursil, mille eesmärgiks on väärtustada toorainena Eesti oma maavillast.

Toimumisaeg: oktoober 2012 – mai 2013

TINGIMUSED

- Autor võib konkursile esitada kuni kolm tööd
- Töö ei tohi olla varem eksponeeritud, avaldatud või müügiks toodetud.
- Ootame konkursile töid, mille valmistamisel on kasutatud maavillast materjali (villa, heiet, lõnga jne).
- Soovitame töö sidumist paikkondliku eripäraga (traditsiooniline tehnika, legend, muistend, mälestis jms). Ootame nii traditsioonidel põhinevaid uusi käsitöösemeid kui ka sellest inspireeritud tänapäevaseid praktilise disaini lahendusi.
- Hindamisel arvestame nii töö uudset ideed kui teostuse kvaliteeti.
- Konkursitööd tuleb esitada hiljemalt 15. maiks 2013 Eesti Rahvakunsti ja Käsitöö Liidu büroosse Estonia pst. 5 A, IV korrus.
- Töö külge kinnitada hindamiseks vajalik informatsioon ja valmimise aasta. Samuti märgusõnaga kinnine ümbrik, milles on töö nimi, autori nimi, isikukood, telefon, aadress, e-post, pangarekviisidid.
- **NB!** Palume kindlasti saata tööga kaasnevad seletused (inspiratsiooniallikas, legend, töö sündimise lugu jne), autori foto ja tema isiku lühitutvustus CD-l või DVD-l. Tekste ootame *wordi*-dokumendina ja fotosid *jpg*-failidena. Pärast žürii poolt parimate tööde väljalimist kasutame neid näituse kujundamisel ning kataloogi koostamisel.

Soovitame maakondade käsitööseltidel ja ühendustel korraldada oma piirkonnas samateemalisi konkursse ning näitusi aprillis 2012.

Konkursi parimaid töid eksponeeritakse Eesti Käsitöö Majas 11. juunist – 1. juulini 2013.

Konkursi õppepäevad toimuvad:

**12. jaanuaril 2013 Eesti Rahva Muuseumis
1. märtsil 2013 Tallinna Rahvaülikoolis**

INFO: Eesti Rahvakunsti ja Käsitöö Liit. Tel. 6 604 772,
faks 6 409 087

E-post info@folkart.ee, www.folkart.ee

V Käsitööettevõtjate foorum

Kas käsitöö vajab kvaliteedimärki?

V käsitööettevõtlusfoorumil alustati diskussiooni kvaliteedi- ja meistrimärgi teemadel. Kohal olid esindajad pea kõigist paikkondadest. Jane Mägi, Saaremaa käsitööliikumise juht 90. aastatel, tutvustas Saaremaa kvaliteedimärgi saamislugu ja analüüsis põhjusi, miks edukalt alanud ettevõtmine seisma jäi. Saime teada, et kvaliteedimärgiga kaasnesid konkursid ja näitused, mis tollal käsitööteema tähelepanukeskmesse seadmisel olulised olid. Mare Mätas Kihnust rääkis kohaliku käsitöö väärtustamisest ja sellest, et kvaliteetne traditsiooniline käsitöö peab oma märki. Igamehe tehtud kihnuainelist käsitööd ei saa pidada Kihnus tehtuks. Õie Sarv tutvustas Setomaa kvaliteedimärki Seto *kimmäs*, mida on kahel korral välja antud. Muhu tikand, Haapsalu sall, Avinurme laastukorvid.... Kuidas kaitsta paikkonna heal tasemel käsitööd? Kas tuntud meistri- või kvaliteedimärki? Kes kuuluvad komisjoni ja kes on pädev märki jagama?

Anneli Kenk ja Anu Pink - Saarakiri OÜ

Kohalolijaile sai selgeks, et koosolemise lõpuks oli küsimusi õhus rohkem kui arutelu alguses. Kommentaarid esitasid Kadri Rebane Pärnu Gildist ja Signe Susi TÜ Viljandi Kultuuriakadeemiast.

Nemad olid kaudselt käsitlenud kvaliteedimärgi teemat oma akadeemilistes kirjatöodes Tallinna Tehnikaülikoolis ja Tartu Ülikoolis.

Foorumil räägiti jääb aluseks edaspidistele aruteludele tunnustussüsteemi väljatöötamise teel. 2014 aastal saab käsitööliidu loomisest 85 aastat ja siis plaanime tutvustada käsitöövaldkonnas toimivat tunnustussüsteemi. Milline see saab täpselt olema, on hetkel veel teadmata. Kõik ettepanekud ja kaasamõtlemine on oodatud.

Järgmine, VI käsitööettevõtlusfoorum toimub 12. oktoobril 2013 Tartus. Peateema kuulutatakse välja volikogu koosolekul veebruaris 2013.

2012. a käsitööettevõtlusfoorumil Tallinnas anti Saarakiri OÜ-le üle aasta-auhind **Käsitööettevõtja 2012**, mille kirjastus pälvis oma professionaalse töö ja kaunilt kujundatud käsitööraamatute eest.

Kümne aasta jagu käsitööraamatuid Saarast

2002. aasta sügisel alustas Türi linnas tööd väikene Saara Kirjastus. Kirjastuse sünni taga on kaks naist – käsitööõpetaja Anu Pink ja kultuuritöötaja haridusega Anneli Kenk. Nende koostöö algas küll juba viisteist aastat tagasi Türil üle-eestilisi noorte kunstipäevi korraldades. Ühise õnnestunud suurprojekti vedamine andiski julgust oma loomeettevõtte avamiseks. Praegu töötab Anu kirjastuses õppekirjanduse metoodik-toimetajana, Anneli aga juhataja ja kujundajana. Ühtekokku on kirjastusega aga seotud parkümmend inimest: autorid, kunstnikud, fotograafid, keeleteimetajad jt.

Saara Kirjastusel on algusest peale oma nägu ja kindel suund. Kuigi see on vaid juhuslik kokkusattumus, et kirjastus asub vana tekstiilitöökoja ruumides, pole põrmugi juhuslik kindel valik, et selles kirjastuses valmivad Eesti omamaised käsitööraamatud. Kui kümme aastat tagasi alustati Saaras käsitöö kooliõpikute väljaandmisega, mis on populaarsed siia-

Saara Kirjastuses välja antud raamatud

ni, siis viimased neli aastat on pühendatud sellele, et oleks, kust lugeda Eesti oma käsitöö kohta, kust võtta mustrit ja kust saada õpetust. Käsitöötraditsioone süvitsi tutvustavate raamatute väljaandmine on aeganõudev ja töömahukas, seda enam, et Saaras tahetakse kõike teha nii hästi, kui suudetakse ja veidi paremini. Nii on sündinud Haapsalu pitsikudumist ja Muhu rahvakunsti tutvustavad raamatud ning peagi lisandub neile kaks põhjalikku Eesti vöökudumise raamatut.

Kuigi raamatu valmimisel tehakse suur hulk lugejale märkamatukski jäävat

tööd ära kirjastuse seinte vahel, ei saa ükski hea raamat sündida ilma pühendumisvõimeta autorita. Saara autoriteperre kuulub terve rida oma ala tõelisi meistreid. Seetõttu otsustatigi kirjastuse 10. sünnipäeva tähistada autorite loomingu näitusega „Siidiniit ja hõbevardad”, mida uue aastanumbri sees saab näha mujalgi kui Türil. Kirjastuse autorid on koolitajatena kaasatud ka Saara kõrvale väikese sõsarettevõttena tekkinud Saara Käsitöökoolis.

Saara Kirjastuse käsitööraamatuid saab osta kõigist Eesti raamatupoodidest, juba neljandat aastat on kirjastus ka välisriikides, tutvustades seeläbi Eesti rahvakunsti ka mujal maailmas. Türiilt reisivad raamatud USA-sse, Jaapanisse, Inglismaale, Saksamaale, Soome, Rootsi, Hollandisse, Prantsusmaale ja mujalegi.

Saara Kirjastuse eesmärk on välja anda ilusaid ja kvaliteetseid käsitööraamatuid, mis huvitava sisu ja silmailu kõrval pakuksid ka metoodiliselt läbimõeldud õpetusi ning korralikult tehtud mustreid.

Üle-eestilised XVII käsitööpäevad Viljandis

Käsitööpäevad 2012 toimusid 11.-12. mail Viljandimaal. Peakorraldajateks olid TÜ Viljandi Kultuuriakadeemia ning Olustvere Teenindus- ja Maamajanduskool.

Käsitööpäevad avati Olustveres, kus peale tervitussõnu tutvuti mõisa ja käsitöökodadega ning võimaliku käsitööõppega Olustvere Teenindus- ja Maamajanduskoolis.

Viljandis külastati Viljandi Käsitöökoda, Bonifatiusse Gildi, Viljandi Loomekubaatori tekstiilikeskust ning kohalike meistrite ning Viljandi Kultuuriakadeemia lõpetajate näituse Kondase keskus.

Käsitööpäevade teisel päeval oli võimalik osa saada Heimtali käsitöölaadast Heimtali Muuseumi esisel välul. Laad on tuntud oma eheda käsitöö müügi ja elava muusika ning rohkete õpitubade poolest.

Järgmised, XVIII käsitööpäevad toimuvad 31. maist 1. juunini 2013 Võrumaal, korraldajad on Võru Käsitöö Selts ja Dr. Fr. R. Kreutzwaldi muuseum.

Mall Vesilo lapikojas. Kaupa uudistavad Anu Raud, Monika Plaser ja Ene Pars.

NIPINURK

Lõnga värvimine kanarbikuga

Sügiseks on taimedega värvimise kõrghooaeg kahtlemata möödas, ent metsas käies tasub kanarbikku kotti korjata. Ka juba ära öitsenud kanarbikuga värvides võib saada kaunist ja kirkast kuld kollast lõnga.

1. Keri 100 g villast lõnga vihiks, kinnita viht neljast kohast. Pese lõng korralikult puhtaks.
2. Korja 300-400 g kanarbikku. Aseta taimed email- või roostevabast terasest potti¹, vala peale 4 l (vihma)vett. Kuumuta vesi aeglaselt 1 tunni jooksul 80-90 kraadini, hauta taimi sellel temperatuuril veel tund aega. Lase keedusel jahtuda, seejärel kurna värvivesi.
3. Võta klaaspurk, mööda sinna sisse 1 spl. maarjajääd² (ca 15 g). Vala peale paar dl kuuma vett, sega, kuni maarjajää lahustub. Vala lahus värvivette.
4. Aseta eelnevalt korralikult märjaks leotatud lõngaviht värvivette. Tõsta vedeliku temperatuur 45 min. jooksul 80-90 kraadini, hoi lõnga selle temperatuuriga värvivees veel sama kaua. Seejärel lase lõngal värvivees jahtuda.
5. Pese värvitud lõng vähese villapesuvahendiga, loputa, kuivata. Võid sama värvivett veel 1-2 korda värvimiseks kasutada, võta sellisel juhul maarjajääd 1/3 võrra vähem.

¹ Ära kasuta värvimiseks samu nõusid, mis söögitegemiseks.

² Maarjajääd võid küsida ökoloogilisi ehitusvahendeid müüvatest poodidest.

Liis Luhamaa (loodusvarvid.blogspot.com)

Kanarbik. Foto Liis Luhamaa.

Programm „Eesti rahvarõivas“

*Programm „Eesti rahvarõivas“ loodi Kultuuriministeeriumi juurde aastateks 2012 – 2016.
Programm aitab kaasa eesti rahvarõivaste valmistamise ja kandmise traditsiooni uurimisele, väärtustamisele, hoidmisele ja tutvustamisele ning kultuuritraditsioonidel põhineva kohaliku ettevõtluse arengule.*

Konverentsi külalised Norrast...

Programmi partnerid on MTÜ Rahvarõivas, TÜ Viljandi Kultuuriakadeemia, Eesti Rahva Muuseum, Eesti Rahvakunsti ja Käsitöö Liit, Rahvakultuuri Keskus ning rahvarõivameistrite esindajad.

Loodud programmi ja ERKLi rahvarõiva alaliidu poolt korraldatava rahvarõivaalase tegevuse tutvustamiseks nii eestlastele kui ka põhjamaade koostööpartneritele korraldasime 14.-16. septembrini **konverentsi Elav rahvarõivas**.

Esimesel päeval tutvustasid Krista Aru ja Ellen Värvi Eesti Rahva Muuseumi ajalugu ning rahvarõivaid ERMi kogudes. Päeva lõpetas meeleolukas rahvarõivaesitlus osalevatelt maadelt. Laupäeval esinesid Tartu Ülikooli raamatukogu konverentsisaalis ettekannetega õppejõud, etnograafid, rahvarõivauurijad ja valdkonna juhid nii kodu- kui välismaalt.

Päeva teise poole sisustasid meistrite esitlused ja töötoad ning pühapäeva kultuuriprogramm Setomaal Sigre Andresoni eestvedamisel.

Konverentsil jäid kõlama mõtted, et põhjamaades on igal maal oma traditsioonid, mis justkui nõuavad paikondlike rõivaste kandmist ja ergutavad inimesi neid ise valmistama või tellima uusi. Meie kõigi tahe on, et need rõivad oleksid nii materjalilt kui teostuselt võimalikult sarnased eelkäijate omadega. Kuidas saada kontrolli tegijate üle, õpetada nii harrastajat kui ettevõtjat, hoida piiri väärtusliku materjali ja odava, nn. „kergesti söödava“ vahel. Rohkem on vaja teha koostööd ja võimalusel välja anda tõlkematerjale. Üksteiselt mõõtu võttes oskame oma tegevust paremini hinnata ja uusi arenguid leida.

Osalejad konverentsist

Reet Piiri, Eesti Rahva Muuseum: Et rahvarõivas Eestis elab, näitas suur huviliste hulk rahvarõivakonverentsil. Ja nagu kuulda oli, osalejaid oleks rohkemgi olnud, kui aga ruumid oleks mahutanud.

Mind võlus konverentsil just see eriline aura. Tundsin end kui vandeseltslaste kokkutulekul. Poolelt sõnalt mõisteti üksteist, olenemata keeleoskusest. Ja juttu rahvarõivateemadel jätkus, ka vaheajal, söögilauas, rääkimata töötubadest. See näitas, et konverentsi teema oli aktuaalne ja erutav.

Väga huvitav oli kuulata naabermaade rahvarõiva elushoidmise probleemidest ja õnnestumistest. Sel konverentsil me olime kõik ühe asja eest väljas - et rahvariidetraditsioon ja käsitööoskused püsiks, olgu see Eestis, Soomes, Islandil, Rootsis, Norras, Hollandis, Lätis või kus iganes. Täna õnnestunud konverentsi organiseerijaid, aga ka kõiki särasilmseid osalejaid.

Kristina Rajando, Vormsi Käsitöö Seltsi juht: Rahvarõivad on Vormsi kui paikkonna eripära, unikaalsuse hoidjaks ja loojaks ning üheks kogukonda koostoidvaks lüliks.

Otsides endisaegset „vormsirootsit“, on alalhoitud vanad rahvarõivaesemed just need, mis eriti selgelt ja silmator-

*...ja Lätist
(Fotod Sandra Urvak)*

kavalt endisaegselt Vormsist ning saare kultuurist kõnelevad. Ja kõnetavad.

Ilmselt ei ole saarel täna ühtegi inimest, üksust või ühingut, kellel poleks seost Vormsi rahvarõivastega. (Ja vaid üksikud meist on saanud need rõivad päranduseks...). Lasteaias on rahvarõivasse rõivastatud nukud, pidulikult sündmuseks on lasteaiastele rahvarõivakomplektid, iga lasteaia ja põhikooli lõpetaja saab kingituseks Vormsi kindad, põhikooli tüdrukud valmistavad kooli lõpuks omale rahvarõivakomplekti, folklooriring ja rahvatantsurühm kannavad Vormsi rahvarõivaid, käsitööselt elustab vanu tehnikaid, tekstiile ja rõivaesemeid jne...

See on justkui ühisosa või keel, mis aitab suhelda ja suhestuda...

Tänu programmile „Eesti rahvarõivad“, MTÜ Rahvarõivas, Kultuurkapitalile, programmile „Saarte pärimuslik kultuurikeskkond“ ja kohalikule vallavalitusele on Vormsi Käsitöö Seltsi kolmel liikmel olnud võimalus uurida Vormsi rahvarõivaid. Lisaks Eesti muuseumites sisalduvatele leidudele on olnud võimalus tutvuda rõivaesemetega ka eestirootslaste muuseumis ja Nordiska Museetis Stockholmis. Need uurimisretked on olnud väga olulised ja edasiviivad. Vormsi rõivad, millega esmane kokkupuude võis olla küllaltki anonüümne, hakkavad justkui elustuma ja kõnelema. Nagu keeltki, tuleb seda ühisosa ehk Vormsi rahvarõivast pidevalt uurida ja

salvestada. Ja sageli osutub uueks ammu nähtud vana...

Silvia Aarma: Mulle meeldis, et sain teavet teiste rahvaste rahvariide ja nendega seotud traditsioonide kohta. Hea, et oli tõlge eesti keelde. Töötubade aeg oli lühike. Oleks soovinud rohkemgi tutvuda teiste riikide rahvarõivaste valmistamise töövõtete ja materjalidega, ent saan aru, et konverentsi raames pole see võimalik.

Liivi Soova: Avatud programm „Eesti rahvarõivad“ vajas laiemat tutvustamist. Selles osalejate kutsumine konverentsile, kus osalesid ka Põhjamaade asjatundjad, oli igati asjakohane. Ettekannetes öeldu, meistriskodades nähtu ja vaheaegadel räägitud andis igale meist mõtteainet oma senise tegevuse analüüsiks ja uute sihtide seadamiseks. Tunnen heameelt, et rahvarõivateema on saanud oluliseks nii paljudele noorema generatsiooni inimestele. Näen arenguid nii koolituse korraldamisel kui ettevõtluse arengul ja edasiviiva koostöö võimalikkusel.

Veebileht „Eesti rahvarõivad“

rahvarõivad.folkart.ee

Valdav osa loodud programmist on suunatud veebilehe „Eesti rahvarõivad“ loomisele ja täiendamisele. Lõppeesmärk on jõuda Eesti kihelkondade rahvarõi-

Täname!

Sigre Anderson –
Setomaa õppereisi
korraldamise eest

vaste fotograferimise ja kirjeldamiseni veebis ning igast paikkonnast vähemuuritud nädiskomplektide valmistamiseni.

Soovime veebi panna rahvarõivad, mis on valmistatud kvaliteetselt ja traditsioonikohaselt ning on võimalikult sarnased oma paikkonna ajaloolistele rõivastele. Samuti oleme sihiks võtnud, et kõik avaldatud kirjeldused on retsen-seeritud etnograafide poolt. Seda kõike ikka selleks, et säilitada rikkust, mis meil on: 108 kihelkonna rõivaid on võimalik eristada omanäoliste tunnuste ja kandmistraditsioonide põhjal.

Veebilehele on üles pandud kõigi meistritunnistust omavate meistrite tegevust ja pädevust kirjeldav info ning kontaktid. Alustatud on rahvuslikel alusel käsitööd valmistavate meistrite reklaami paigutamist meie veebilehele ning taaskasutusteemal on loodud oma link. Alates kevadest katsetame koolituste reklaami ja koolitustele registreerumist veebiportaali kaudu.

Käsitöömeistrid andsid vanadele kampsunitele uue elu

Pärnu Nooruse Maja sai käsitööhuvilistele juba kümnendat aastat meeldivaks kohtumispaigaks. Käsitöömeistrite suvekursusele olid oodatud kõik, kes otsivad uusi võimalusi, nippe ja võtteid oma loominguks. Seekord võeti kaasa vanad kudumid, et neile anda õpetaja, moelooja Katre Arula juhendamisel uus elu. Osales 28 huvilist. Taas oli läbivaks teemaks taaskasutus. Katre ainulaadsed disainrõivad juhatasid sisse kolmepäevase fantaasiamõllu. Katkilõigatud vanad rõivad said viltimise abiga tundmatuse uue välimuse. Koolitus lõppes meeleoluka näitusega. Koos arutleti värvilahenduste ja sobilike lisandite üle. Ühine soov oli taaskohtuda järgmisel aastal.

Järgmised suvepäevad käsitööhuvilistele toimuvad Pärnu Nooruse Majas 5.-7.augustil 2013. aastal. Täpset teemat veel ei tea, aga soov on midagi vana taas elustamisest.

Kristi Teder, käsitöömeistrite alaliit

Suvekooli juhendajad Katre Arula ja Kristi Teder

Haapsalu pitsipäev

Pitsid. Pitsid. Pitsid. Jalutad edasi - ikka pitsid. Just selline pitsiline oli pühapäev, 5. august Haapsalu kuursaali ja kõlakoja ümbruses.

Kohal olid erinevad pitsid: niplispits, Hiiu, Seto ja Muhu pits, mikromakramee ehk lihtsamalt öeldes sõlmpits ja Haapsalu pitsid: nii sallipitsid kui puitehis pitsid. Pitsipäevaga tahtsime julgustada inimesi proovima ka esmapilgul keerulist: olgu selleks niplispits, mõni heegelpits või muu.

Pitsipäev algas sulle tutvustava tantsumulise etteastega. Päevajuht Evelin Samuel uuris meistritelt nende pitside tausta, tutvustas töövõtteid, oli külastajaile abiks päevakava tutvustamisel. Lisaks õpitubadele sai osta käsitöövahendeid ja -materjale, taaskasutuspitse, käsitööraamatuid ja pitsilist keraamikat.

Menukas oli käsitööselti loterii. Huvilised said tutvuda näitusega kaldapealsele üles seatud haapsalu rätikutest ja sallidest ning kolme imekauni kleidiga kuursaali laval.

Kuursaalis toimus loeng puitehis pitsidest. Haapsalu linnaarengu ja muinsuskaitsepeaspetsialist Tõnis Padu on see mees, kes neist pitsidest parimat ülevaadet omab ning tema huvitavat loengut toetas põnev slaidiprogramm.

Haapsalu salli kudumisvõistluse žürii hindamas võistlustöid. Foto: Merle Saulep

Kudumisvõistluse žüriisse kuulusid sel aastal Nancy Bush, Linda Elgas, Siiri Reimann, Aasa Jõelaid ja Aime Edasi. Erinevalt varasematest aastatest pidi võistleja tänavu oma tööproovi ka ära pesema, abivarrastele ajama ning selleks ettenähtud alusele välja venitama. Kudujate oskused ja erinevused tulid sellisel moel üsna hästi esile.

Meie seltsi 20. sünnipäeva tähistamiseks kutsusime kõiki huvilisi suurele

ühiskudumisele. Kirja pani ennast 83 kudujat, kes kõik üheaegselt oma pitsi kudusid.

Järgmine pitsipäev toimub 25. augustil 2013, nii et pitsifännid võivad oma tegemisi juba seadma hakata!

Mirje Sims,

Haapsalu Käsitööselti

Sisukam ülevaade: www.haapsalusall.ee

Lihula lilltikand

Lihula Rahvaülikool ja Lihula Lilltikandi Selts on üle viiekümne aasta kirstudes peidus olnud Lihula lillkirja ja lilltikandi taas avalikkuse ette toonud.

2007. aastal toimusid Lihula Rahvaülikoolis esimesed Lihula lilltikandi kursused. Järgnevatel aastatel tegelesime Lihula tikitud tekkide uurimisega, koostasime passid ligi 200 tekile. Uurimustöö tulemusena ilmus raamat „Lihula lilltikand ja meistrid“, andsime välja rohke pildimaterjali ja mustritega DVD „Lihula lilltikand“.

2010. aastal asutasime Lihula Rahvaülikooli juurde **Lihula Lilltikandi Seltsi**, mille eesmärgiks on Lihula lilltikandi uurimine, säilitamine ning edasiarendamine. Seltsil on 18 liiget. Järgmisel aastal alustasime Lihula lillkirja festivalide korraldamist, mille põhiline eesmärk on tutvustada Lihula lillkirja ja lilltikandit laiemalt. Festivali peateemaks oli Lihula

Lihula Lillkirja Festival 2012 tikkimise õpituba, juhendab Maie Roos. Foto Kermo Figol

ja Muhu lilltikandi eripära, kavas olid tikitud tekkide näitus, seminar, tikkimise ja lillkirja maalimise töötoad ja võistutikkimine.

Lihula Rahvaülikoolis tegutseb aastaringelt ka lillkirja kursus, mille eemärk on kohaliku käsitöö kvaliteedi tõstmine ja uute lillkirjaga toodete väljatootamine.

2012. aasta festivali peateemaks oli Eesti Rahvakunsti ja Käsitöö Liidu poolt

väljakuulutatud aastateema *Taimest tulnud*. Mõisa ruumides oli Lihula lilltikandiga vaipade ja käsitöösõõnede näitus (eksponeeriti 40 vaipa), toimus seminar, mille teemad olid Lihula lillkirjas esindatud taimed, taimede vägi ja käsitöösõõnede „väestamine“ ning rahvusliku käsitöö kvaliteedi tõstmine. Taas toimusid lillkirja töötoad ja võistutikkimine.

2012 – 2013 jätkub lillkirja kursus, kus õpitakse Lihula lilltikandiga kaunistatud käsitöösõõnede valmistamist.

Meile on väga oluline uurida, säilitada, õppida ja edasi arendada oma kodupaiga ajalugu ja käsitöötaditsiooni ning seda ka laiemalt tutvustada. Praegu on meie kord tegutseda, et Lihula lilltikand enam kunagi ei ununeks.

Varje Ojala-Toos

Lihula Rahvaülikooli juhataja
Lihula Lilltikandi Seltsi juhataja liige

Lõpetas TÜ Viljandi Kultuuriakadeemia rahvusliku tekstiili VIII lend

Ilme Kossesson. Masintikandite iseloom Muhu argitanudel: tüpoloogia ja värvikombinatsioon ning masintikandiga kujundatud autorikolleksioon. Foto: Sandra Urvak

TÜ Viljandi Kultuuriakadeemia rahvusliku tekstiili eriala lõpetas sellel aastal rekordiline arv üliõpilasi. Kokku kaitses oma lõputöö 21 üliõpilast: Karin Vetsa, Jaane Tammiste, Gery Karu, Liivi Vainu, Iriina Rei, Anneli Arro, Karin Maasikas, Maria Merimaa, Maarja Tobber, Maris Rosenthal, Janne Vaabla, Kersti Roosmaa, Külli Vähi, Karolina Lehtma, Liisi-Ly Viitkin, Triin Amur, Ilme Kosseson, Aili Järvesaar, Kersti Loite, Kersti Pook, Maaja Kalle. Rohke lõpetajate arvu tingis asjaolu, et oma õpingutega jõudsid ühele poole Avatud Ülikooli esimese lennu lõpetajad.

Lõpetajate arvukus oli samal ajal nii väljakutseks kui võimaluseks: esmakordselt oli rõivastuse ja moega seotud lõputööde hulk nii suur, et võimaldas kokku panna avaliku moetenduse „OmaMood“, mis toimus kahe kaitsmispäeva vahel 5. juuni õhtul Pärimusmuusika aida suures saalis. Etenduse korraldusse olid kaasatud pea kõik kultuuriaka-

deemia osakonnad: kultuurikorraldajate poolt etenduse tehniline pool, tantsijatelt liikumise seaded ja modellitöö, rahvamuusikutelt muusikaline kujundus. Etenduse menükus andis korraldajatele indu ja kindlust, et see ei jää viimaseks omamoe ürituseks.

Lõputööde teemad olid nagu ka varasemal aastal lisaks rõivastusega seotud sisustustekstiilide, koopiastekstiilide ja metoodilise materjaliga. Piirkondadest leidis palju käsitlust Lääne-Eesti ja saared ning muidugi Mulgimaa. Lõputöödega on peagi võimalik lähemalt tutvuda rahvusliku käsitöö osakonna kodulehel www.kultuur.edu.ee. Samuti ootavad mitmed tööd toimetamist, et jõuda peagi trükiseks vormistatuna käsitööhuviliste lugemislauale.

Lõputööde põhjal koostatud näitus ringleb 2012. aasta sügisel mööda Eesti näitusesaale: septembri keskel Eesti Rahva Muuseumis, 6.- 19. novembrini Eesti Käsitöö Maja rahvakunstigaleeris.

Maaja Kalle. 19. sajandi II poole - 20. sajandi I poole Lääne-Eesti saarte lasterõivad muuseumikogude ja arhiivifotode põhjal. Rahvarõiva-aineline laste rõivakolleksioon. Foto: Sandra Urvak

Meie katusorganisatsioonid

Euroopa Rahvakunsti ja Käsitööföderatsiooni aruandekoosolek toimus augustis Stokholmis. Osaleti Rootsi käsitööorganisatsiooni 100. aastapäeva pidustustel, külastati näitusi.

Föderatsiooni koosolekud toimuvad igal aastal, aga kolme aasta tagant valitakse uus president ja vajadusel tehakse muudatusi põhikirjas. Viimasel koosolekul osalesid esindajad üheksast liikmesriigist, kinnitati parandused põhikirjas ja valiti juhatus, kuhu järgmisel kolmel

aastal kuuluvad Marketta Luutonen (president), Kerstin Anderson-Ahlin ja Liivi Soova.

Traditsiooniliselt esitas iga liikmesriik ka aruande kolme aasta tegevusest. Eestit esindasid koosolekul Anu Randmaa, Ave Matsin ja Liivi Soova.

Järgmine koosolek toimub 2013 septembris Soomes.

Põhjamaade Käsitööliidu koosolek toimus samuti Stokholmis. Põhjamaade käsitööliidu juhtimine toimub rotatsioo-

nijärgselt liikmete vahel. 2010 – 2013 on juhtriigiks Eesti. Koosolekul arutati võimalust koostööks Euroopa Rahvakunsti- ja Käsitööföderatsiooniga, kuna enamik Põhjamaade organisatsiooni liikmeid kuulub mõlemisse organisatsiooni. Esialgu otsustati mitte ühendada kahte organisatsiooni, aga soovitati korraldada suuremaid ettevõtmisi koos. Meie järgmine suurem väljakutse on Põhjamaade käsitöölaagri korraldamine aastal 2014.

Hemsljöden 100

Sedakorda oli meie õppereis plaanitud Rootsi eekõige sellepärast, et Rootsi käsitööühenduse suureks juubeliks oli Stockholmis vaadata mitmeid põnevaid käsitöönäitusi. Ootused olid suured, sest paljudel meist oli meeles veel 12 aasta tagune käsitöönäitus, mis meelde jäänud nii kvaliteetse käsitöö kui intrigeeriva näituse ülesehituse pärast.

Seekord oli kõige suurem ja hõlmavam Liljevalchsi Kaasaegse Kunsti Keskuses toimunud ülevaatenäitus, mis koosnes mitmest erinevast osast. Läbi kahe suure saali kulges kollektiivne teos „Näed sa lehti kõigil puudel“. See koosnes 2000 sarnase raamiga lehest (80x50 cm), mille sisude valmistamisel said kaasuda kõik soovijad üle maa. Näituse vaatajale avanes võimas, kõikide lehtede liitmise tulemusel loodud 84 taimest koosnev mets, mille ükski leht ei sarnanenud teisele. Kasutust leidsid kõik ma-

terjalid, kaasa arvatud metall ja puit ning kõikvõimalikud tehnikad.

Lisaks sellele installatsioonile oli sisustatud rida väiksemaid teemasaa- le, mille eesmärgiks oli näidata käsitöö sisemisi arenguvõimalusi. Tutvuda sai traditsiooniliste materjalipõhiste lähenemistega: omaette saal oli eraldatud rootsi kodumaisele villale ja kohalikule puutöötraditsioonile. Samas oli esitletud palju intrigeerivamaid kooslusi: mis juhtub kui käsitöö kohtub Barbie'ga (laste ja noorte näitus), kui käsitöö saab sisserändajate meediumiks, kui tätoveerijad võtavad aluseks traditsioonilise Skoone lilltikandi ja vastupidi: kui traditsioonilises tikkimistehnikas ja värvigammas leiavad teostust tänapäeva massikultuurile omased teemad. Vastandusest tekkiv intriig oligi selle esindusliku näituse läbiv joon ja ärgitas kõiki vaatajaid aktiivselt kaasa mõtlema.

Näitus Liljevalchsis.

Rootsi juubelinäituse külastamine andis meile ideid ja julgust mõelda suurelt 2014 aastaks plaanitud näitustele, kui tähistame 85 aasta möödumist käsitööliidu loomisest.

Järgmine õppereis on plaanitud augustis Ungarisse, kus meil on võimalus külastada sealse traditsioonilise käsitöö suurimat esitlust – 27. meistritelaata Budapestis.

Õppereis Gruusiasse

Gruusia vabaõhumuuseumis.

andis meile hea ülevaate sealsest rahvuslikust käsitööst, võimalustest ja arengutest majanduslikult keerukates tingimustes. Käsitööreis langes kokku sealse valimistega ja nii sattusime esimesel õhtul otse valimiskeerisesse ja nägime pealt temperamentsete võitjate pidu otse Tbilisi kesklinna tänavatel. Külaskäik Gruusia Kunsti- ja Kultuurikeskusesse kinnitas, et osatakse pidada lugu traditsioonidest ja hoida oma käsitööd. Meistritevaheline koostöö ja mittetulundusühingute tugi tootarendusele, koolituste korraldamisele ja müügivõimaluste loomisele on riiklike institutsioonide poolt vähene, tegutsetakse projektipõhiselt. Teist aastat avatud rahvarõivaste pood oli aga tipptasemel nii toodangu kvaliteedi, kujunduse kui teeninduse poolest. Kindlasti räägib see ostujõulise elanikkonna armastusest oma rahvakunsti vastu. Saime teada, et traditsioonilised rahvarõivad on endiselt hinnas kui pulmarõivad. Hinge pugesid aga kaks erakordset kohtumist uskumatult kitsastes tingimustes töötavatest tipptasemel eakatest käsitöömeistritest.

Gruusia Riiklik Arhitektuuri ja Vabaõhumuuseum on samuti koht, kuhu tasuks minna ja selleks peaks aega võtma. Kesklinnast leidsime mõned väga armsad kunsti- ja käsitööpoed, kus võis näha traditsioonidest inspireeritud uusloomingut ja muidugi palju mõnusaid söögikohti. Ühelt poolt palju uusehitusi, teisalt vaatas vastu vaesus. Kindlasti on paremad ajad veel ees, aga võimalust Gruusiasse sõiduks ei tasuks kunagi edasi lükata.

Käsitööurituste kalender 2012

Jaanuar

12. Konkursi *eesti-maa-villane* õppepäev Tartus Eesti Rahva Muuseumis

Veebruar

9. ERKL volikogu Lapimooride näitus Kuressaare Kultuurikeskuses

Märts

1. Konkursi *eesti-maa-villane* õppepäev Tallinna Rahvaülikoolis

23. Saare maakonna käsitööpäev. Salme, Saaremaa

Aprill

13. Hiiumaa Käsitöö Moeshow „Maavillane“, Kärdla

20. Käsitöökirbukas Tallinna Rahvaülikoolis

13.-14. XV käsitöölaad „Viru Nikerdaja“ Jõhvi

Mai

6. XXII Viljandimaa rahvakunsti päev

11. Käsitöömeistrite XI kevadlaad Raplas

15. Konkursi *eesti-maa-villane* tööde esitamise tähtaeg

16.-18. Konverents „Traditsioonilised kampsunid Läänemere- maades“ Viljandis

25.-26. XIV Jäned aia- ja lillepäevad, käsitöölaad

31. mai-1 juuni ERKL'i XVII käsitööpäevad Võrumaal

Juuni

11.-1.07 Konkursi *eesti-maa-villane* võidutööde näitus Eesti Käsitöö Maja rahvakunstigaleriis

7.-8. Käsitöö valmistatud rahvapillide näitus. Leisi, Saaremaa

8.-9. Pika tänava laad, Rakvere

14.-16. Rahvakunsti laad Raekoja plats, Tallinn

15. Rahvakunsti laada raames noorte ja laste laad

28.-30. Pärnu Hansapäevad

Juuli

4.-7. XIV keskaja päevad Tallinna vanalinnas

6. Põltsamaa Lossipäeva käsitöölaad

8.-12. Mõisameistrite päevad, Suuremõisa, Hiiumaa

12.-14. Kihnu Mere Pidude

13.-14. Käsitöö- ja omaloomingulaad, Kärdla vabrikuväljak, Hiiumaa

27.-28. Jäned talupäevad

August

2.-3. Pärnu XVI Gildipäevad

4. Käsitööurg, Kärdla, Hiiumaa

4. „Otepää rahvakunsti ja käsitöö päev“ ehk Otepää käsitöölaad

2.-4. X Rahvarõivalaager Tõstamaal

10.-11. Lihula lillkirja festival, Lihula mõisas

17.-22. Käsitööreis Ungarisse XXIV meistrite laadale „Mastersegek Unnepe“

23.-25. Valge daami festival, käsitöölaad, Haapsalu

25. Haapsalu pitsipäev, Haapsalu linn

September

20. Juhtide kool

14. Jäned sügislaad

28. IV Jõhvi Mihkilaad

Oktoober

12. VI käsitööettevõtjate forum Tartus

26. Käsitöökojad üle maa

November

7.-10. XVII Mardilaad, Tallinnas Saku Suurhallis

23. Käsitöökirbukas Tallinna Rahvaülikoolis

Detsember

13.-14. XXIII Viljandi käsitöömess, Viljandi kultuurimajas

21. Käsitöömeistrite XII jõulu- laad Raplas

Toetajaliikmed

Kodukäsitöö OÜ

rahvuslik käsitöö
6314076 info@crafts.ee; www.crafts.ee

Viru Käsitöö Salong

rahvuslik käsitöö 3241587 viru.kasitoo@mail.ee;
www.aale.ee

Viru Käsitöö Salong

rahvarõivaste valmistamine
3241587 viru.kasitoo@mail.ee; www.aale.ee

Wärkstuba OÜ

rahvarõivaste ja rahvuslike rõivaste valmistamine
5137839 info@etnotuba.ee; http://www.etnotuba.ee

Elotroi OÜ

villases ja linases tooted
5065672 elo@elotroi.ee; http://www.elotroi.ee

Kango Tekstiil OÜ

kangastelgedel kootud tekstiilid
5061023 kangotekstiil2005@hotmail.ee;
http://www.kangotekstiil.ee

Katarina OÜ

linased lasteriided ja kodutekstiilid
5056191 info@katarinakids.ee; www.katarinakids.ee

Liliina OÜ

linased kodutekstiilid
5041420 liliina@liliina.ee; http://www.liliina.ee

Vestra EX OÜ

linased tooted
5134587 vestraex@hotmail.ee; http://www.vestra.ee

Võrumaa Ukuharu

naturaalselt linases käsitööesemed
7821949, 5659111; www.zone.ee/voruuukuharu

Kadipuu OÜ

sisustustekstiil
5111711 kadipuu@sejs.ee; www.kadipuu.ee

OÜ Ribinia

gobeläänist tooted
5155029 marje.vihula@hotmail.ee; www.ribinia.ee

Lõnga-Liisu OÜ

kudumid
5121214 ylle@longaliisu.ee; www.longaliisu.ee

Marimirt OÜ

silmus- ja masinkudumid
4733460 marimirt@hotmail.ee; www.handicrafts.ee

Mirelle Käsitöö OÜ

kudumid
5229798 mirellekasitoo@hotmail.ee;
www.zone.ee/mirellekasitoo

Ruut ja Triip OÜ

rahvuslikud kudumid
5111678 ruutjatriip@hotmail.ee

Villapai OÜ

eesti maalamba villast laste ja beebide kudumid
53462209 villapai@villapai.ee; www.villapai.ee

Külliki Nõu FIE

vilditud tooted
5062657 woolhats@hotmail.ee; www.hot.ee/woolhats

Vilt ja Puit OÜ

vilditud tooted
5665551 riina.maitus@gmail.com;
www.rinamaitus.ee

Vildiveski OÜ

vilditud tooted
56674671 liina@feltmill.ee; www.feltmill.ee

Hilda Rütter FIE

vilditud tooted
56660173 hilda.rytter@mail.ee;
www.vildimeister.fie.ee

Aita Rõemus

siidimaal
58500685 aitaroemus@gmail.com

Ülle Ehrpais

lapitööd
5131219 ehrpais.net@neti.ee; www.yllepatchwork.ee

Eesti Nukuehitus OÜ

mänguasjad
5160657 info@nukuehitus.ee; www.nukuehitus.ee

Tiia Mets FIE

keskaegsed nukud, kangast ehted, kujundustööd ja illustatsioonid
5520348; tiia@tsunft.com; www.tsunft.com

Hidante OÜ

setu pits
5534051 ulvekangro@gmail.com

Artwood OÜ

kadakaast suveniirid
5102102 artwood@artwood.ee; www.artwood.ee

Henry Pähn FIE

kadakaapust tooted
5076647
henry.pahn@mail.ee; www.hot.ee/haapsalukadakas

Krista Liiv FIE

looduslikust materjalist (vitsad, oksad jm.) dekoratiivesemed
5178968 kristaliiv@hotmail.ee

Liimeister OÜ

puutöö, lambakujulised pingid ja lastekiigid
56645028; kaasen@hotmail.ee; www.kaasen.ee

Rein Kiviorg FIE

puidust mänguasjad
5205284

Avinurme Elulaadikeskus SA

Puidust laastukorvid
5521331, 55653759; info@elulaadikeskus.ee;
www.elulaadikeskus.ee

Helina Tiik OÜ

Portselanist ja klaasist lauanõude maalimine
5651383; helina@tiik.ee; www.helinatiik.com

Hansaklaas OÜ

vitraaz, klaas
5026053; hansaklaas@hotmail.com;
www.hansaklaas.ee

Mari Klaasistuudio OÜ

klaasist ehted, kodudisain
5100015; mari.makus@gmail.com; www.klaasimari.ee

J.T.Casta OÜ

valutehnikas metallmeened ja väikeesemed
53439613; jtcasta@hotmail.ee

Sepikoda OÜ

sepis
5098948; aira@sepikoda.ee; www.sepikoda.ee

Manlund OÜ

nahast tooted
5036351, 5064599; manlund@nahakoda.ee;
www.nahakoda.ee

Evitech OÜ

käsitöö valmistatud seep
56486514, 5043407 info.evitech@mail.ee

BJS & Supplies OÜ

Helmepeed/Stuudio Ehete valmistamine, parandamine, müük, rent, õpitoad
56939015; info@beadedjewelrystudio.ee;
www.beadedjewelrystudio.ee/

Tsuburka mahetootmistalu

mesindustooted, kreemid, vahad
5141946; Põlvamaa, Orava vald, Lepassaare 64102

MAAKONDADE SELTSID JA ÜHENDUSED NING KÄSITÖÖ INFOPUNKTID (INFO)

Ida-Virumaa

Ida-Virumaa Käsitööselts, Anne Uttendorf 5547 273, anne.uttendorf@gmail.com
Narva Klubi Käsitöö, Olga Kublitskaja 5531 658, estonianlace@gmail.com, www.hot.ee/olgalace
INFO Jõhvi Seltsimaja, Kooli 2 Jõhvi. Anne Uttendorf 55 47 273

Jõgevamaa

Põltsamaa Käsiteokoda, Katre Arula 5513 147, katre.arula@mail.ee, www.teokoda.ee
Põltsamaa Käsitööselts, Anne Ütt 55 612 312, anneytt@hotmail.ee

Järvamaa

MTÜ Kesk-Eesti Käsitööselts, Imbi Karu 56 956 639, imbi.karu@mail.ee
Huviselts Põimik, Ruta Eslas 38 79 286, 56 207 145

Läänemaa

Läänemaa Käsitööliste Ühendus, Marju Heldema 56 158 119, marju.heldema@hkhk.edu.ee
Haapsalu Käsitööselts, Aime Edasi 51 981 965, http://www.haapsalusall.ee/
INFO Haapsalu Kutsehariduskeskus, Ehitajate tee 3 Uuemõisa. www.hkhk.edu.ee Marju Heldema 56 158 119

Lääne-Virumaa

Virumaa Kunsti ja Käsitöö Selts, Kersti Loite 32 41 587, kerstiloite@hotmail.ee
Jäneda Käsitöökeskus, Luule Nurga, Elo Kallas 5065 672, loome@hotmail.ee
INFO Viru Käsitöö Salong, Pikk 16 Rakvere. Kersti Loite 32 41 587

Põlvamaa

Põlva Käsitööklubi Mare Pöld, 53 917 587, marepold@gmail.com, Asta Tagel 79 95 338, astatagel@hotmail.ee
http://polvakasitooklubi.blogspot.com/
Räpina Käsitöökoda, Malle Avarmaa 56 989 574, rapina.vhy@gmail.com
INFO Ulve Kangro meistrikoda, Vöhandu 10 Räpina. Ulve Kangro 5534051, ulvekangro@gmail.com

Pärnumaa

MTÜ Maarja-Magdaleena Gild, Kadri Rebane, 55 588 187, kadri.rebane@mail.ee, www.maarjamagdalenagild.ee
Pärnumaa Rahvakunsti- ja Käsitöökeskus, Eeva Talts 56 453401 eeva.talts@mail.ee

Raplamaa

Raplamaa Seltsing "Süstik", Ivi Sark 48 69 281, 51 28 931 ivi.sark@mail.ee

Tallinn ja Harjumaa

Harjumaa ja Tallinna Keskse, Reet Suurkask, 6079 230, 5556 4919, kasereet@hotmail.ee
Tallinna Käsitöökeskus, Liina Veskimägi-lliste 56 674 671, liina@folkart.ee
Rahvakunsti Klubi info@rahvakunstiklubi.ee, http://www.rahvakunstiklubi.ee/

MTÜ Etno Tuba, Margit Sondberg 55 24 216 info@etnotuba.ee
INFO Eesti Käsitöö Maja, Pikk 22 Tallinn. Silja Nõu 6314076, silja@folkart.ee
INFO Tallinna Rahvaülikool, Estonia pst 5a www.kultuur.ee Tel 630 6508/ 56901707, info@kultuur.ee

Tartumaa

Tartumaa Käsitöö Keskse, Maire Henno 55628457, maireh@yle.edu.ee, www.tartumaanaisteliit.ee
Tartu Käsitööklubi, Tiina Konsen 53 478 479, tiina.konsen@raad.tartu.ee
MTÜ TuleLoo, Kadri Tomasson 56661171, tulejaloo@gmail.com, http://tuleloo.edicypages.com/
Eesti Rahva Muuseum. J. Kuperjanovi 9 Tartu. Virve Tuubel 56204979, virve.tuubel@gmail.com

Valgamaa

Valgamaa Rahvakunsti ja Käsitöö Keskse, Marge Tadolder 56 466 720, margetadolder@gmail.com
INFO Anni Butiik, Pühajärve tee 2 Otepää, Marge Tadolder 56466720, margetadolder@gmail.com
INFO Käsitöökelder, Kesk 9 Valga. Mai Norman 55915446

Viljandimaa

Viljandimaa Rahvakunstiühing, Leida Mägi 43 33 850, rahvakunst@hotmail.ee, www.vmrky.ee

Võrumaa

MTÜ Aila Näpustuudio, Aila Kikas 78 28 048, ailastuudio@gmail.com
MTÜ Näputüüselts, Marika Sepp 51928199, naputy@gmail.com

Saared

Hiiumaa käsitööselts, Ain Jepsõv 52 44 785, hiiukasitoo@gmail.com, www.hiiukasitoo.ee
Kihnu käsitöö, Mare Mätas 50 71 453, kultuuriruum@kihnu.ee
Muhu käsitööselts Oad ja Eed, Tiina Jõgi 5163773, tiinajogi@gmail.com
Saaremaa käsitööühendus MTÜ Kadakmari, Imbi Padar 508 9682, imbi.padar@gmail.com
Vormsi Käsitööselts, Kristina Rajando 56616395, kristina.rajando@gmail.com

Setomaa

MTÜ Seto Käsitöö Kogo, Sigre Andreson 5071029, sigre@setomaa.ee, www.kogo.ee
MTÜ Kiravüü, Ingrid Kala 5120659, ingrit@setomaa.ee, www.kangakiri.wordpress.com

MTÜ Rahvarõivas

http://rahvarõivad.folkart.ee
Anu Randmaa, anu@folkart.ee, 56682283

MTÜ Käsitöömaailm

Koolituste ja näituste korraldamine
Maiken Mündi, maiken@folkart.ee

Eesti Käsitöö Maja

Pikk 22, Tallinn 10133
Rahvusliku käsitöö müük
Riina Tombergi rahvuslikud kampsunid
Rahvakunstigalerii
Rahvakunstigalerii näitused
Karin Vetsa, karin@folkart.ee

Platsiveere Meistrid

Pikk15, Tallinn
Rahvarõiva Nõuandekoda, rahvusliku käsitöö müük
Vildikoda, Kango Tekstiil, Lembe Nukutuba

Allikamaja Käsitöö

Lühike Jalg 6a, Tallinn
Rahvusliku käsitöö müük.
Koolituskeskus

KOOSTÖÖPARTNERID

Eesti Rahva Muuseum
Rahvakultuuri Keskus
Tallinna Rahvaülikool
TÜ Viljandi Kultuuriakadeemia
Tallinna Ülikool
Eesti Kunstiakadeemia
Eesti Käsitööõpetajate Selts AITA
Eesti Tööõpetusõpetajate Selts ETS
Eesti Rahvuslik Folkloorinõukogu
Fenno-Ugria Asutus
Sihtasutus Kutsekoda

Eesti Rahvakunsti ja Käsitöö Liit on Vabariigisliidu, Folkloorinõukogu, Väike- ja Keskmiste Ettevõtete Assotsiatsiooni, Euroopa Rahvakunsti ja Käsitööföderatsiooni ning Põhjamaade Käsitööliidu liige

Uued trükised

Villast lõngani.
Autorid Liis Luhamaa ja Julika Roos

Kalendermärkmik Maavillane

Trükk
Vali Press OÜ, väljaandja Eesti Rahvakunsti ja Käsitöö Liit